

Entrevista a Jordi Raventós, editor d'Adesiara:

“Llegir, ningú no ho farà per nosaltres”

Jordi Raventós Barlam (Martorell, 1970) és l'ànima d'Adesiara, una editorial que amb poc més de cinc anys ja és un referent indiscutit de l'edició independent culta. Té publicats més de 60 títols que van de clàssics grecs i llatins a Racine, Dostoievski, Pirandello i Trakl. Llicenciat en Filologia clàssica, catalana i francesa, corrector i traductor, Raventós és un referent entusiasmador de l'art i ofici d'editar llibres en paper.

Adesiara comença a finals del 2007.

Sí, amb l'objectiu de fer 12 llibres a l'any, 12 llibres de qualitat amb textos clàssics grecs i llatins en versió bilingüe (col·lecció Aetas), amb assaig (Vagueries) i literatura universal (D'ací i d'allà). L'any passat vam voler recuperar, també, títols catalans dels segles XIX i XX, i vam crear la quarta col·lecció, De cor a pensa, o sigui que ara publiquem 14 llibres al cap de l'any.

Heu reeditat, per exemple, Les hores angleses, de Ferran Soldevila.

I Marià Manent, per dir-ne un altre. Albert Manent, ens va donar les gràcies per haver publicat una meravella de llibre que va traduir el seu pare, El Renaixement. Estudis d'art i poesia, de Walter Pater. Va aparèixer en plena guerra, el 1938, i com és lògic va passar desapercebut. És un aplec d'articles magistrals, i diu coses que llavors no havia dit ningú en història de l'art, com que Botticelli és un pintor de primera fila.

No feu concessions al mercat.

Quan vaig començar a explicar el projecte d'Adesiara a distribuïdors i llibreters em tractaven de boig. “Això no es ven”, deien. Però resulta que si ho ofereixes bé sí que es ven! Nosaltres cada any hem anat augmentant les vendes, i el 2012 vam créixer un 15%! Esclar que ens fixem objectius comercials modestos, perquè el nostre objectiu principal és el lector i el llibre, no el compte de resultats.

Una cosa porta a l'altra.

Doncs potser sí, perquè d'un llibre que a priori semblava ideal per ensorrar l'editorial, Saviesa grega arcaica, ja n'hem fet una reimpressió. La meua

L'editor té a les mans una novetat del 2013: Una dona, de Sibilla Aleramo, una novel·la per a ell “estratosfèrica”.

experiència em demostra que les expectatives no es compleixen sempre. ¿Qui ens havia de dir que el llibre més venut nostre seria el Cançoner de Ripoll, poesies eròtiques escrites en llatí al segle XII?

Teniu tirada per l'erotisme.

Sí, ja ens ho diuen, perquè també tenim altres llibres com les Converses de meuques, de Lluçia de Samòsata, o Fanny Hill, de John Cleland. I també ens diuen que som una editorial menjacapellans, per llibres com La història del diable, de Daniel Defoe, o La tomba del fanatisme, de Voltaire.

Els traductors són un puntal d'Adesiara.

Hi creiem. En tenim de consagrats com Feliu Formosa, Joan Casas, Jaume Creus, Xavier Pàmies, etc., i també de joves com Alba Dedeu, Sergi Grau, Elisenda Galobardes... Molts treballen en altres coses; se'ls ha d'oferir l'oportunitat, i deixar-los treballar, deixar-los temps. Ara ja hi ha traductors treballant per a Adesiara que saben que no publicaran abans del 2016.

Faran bona feina segur.

El país és petit, però hi ha gent preparada per a tot! Ara hem publicat poesia andalusina (Perles de la nit),

traduïda per primer cop al català per Margarida Castells i Encarna Sant-Celoni; temps enrere vam publicar poesia persa d'Omar Khayyam traduïda per Àlex Queraltó... Més exemples: Sergi Grau és un “malalt” de Lluçia de Samòsata, i per això li vaig encarregar Contra un ignorant que comprava molts llibres / Un intel·lectual sense cultura.

És una novetat d'aquest Sant Jordi. Una provocació?

No, perquè a nosaltres ens interessa el lector de tot l'any i en Sant Jordi ni hi pensem. Ara bé, hi ha un cert paral·lelisme entre aquesta diada i el llibre, perquè el segle II a Grècia hi havia gent que comprava llibres per esnobisme. Deu ser de les poques vegades a Occident que la cultura ha estat de moda!

Com és el vostre lector?

Un lector a qui no li agrada que li donin tot fet, que té una certa pràctica en la lectura... Quan jo vaig començar a llegir tampoc ho entenia tot. Havies de llegir amb el diccionari al costat. Riba mateix deia que havia sigut un “esclau del diccionari” tota la vida, i Joan Solà ens etzibava sovint a classe: “No mosseguen, els diccionaris!”. La veritat és que ja tenim un públic fidel, fins i tot algun subscriptor... “Adesiarenc” és un adjectiu que aviat hauria de sortir als diccionaris!

La poesia l'oferiu sempre bilingüe.

En poesia ha de ser així! Fem llibres de risc. Has de creure en els llibres que vols publicar, i publicar-los. Deixa-me'n esmentar un altre, tot i que no sigui de poesia: El viatge a sota terra de Niels Klim, de Ludwig Holberg, el darrer gran humanista, danès. Fa una

Adesiara, amb seu a Martorell (Baix Llobregat), la formen Jordi Raventós i quatre persones més, totes amb altres feines, també relacionades amb el món de l'edició.

crítica social bestial, i l'escriu en llatí per evitar la censura. Va tenir molt èxit i de seguida es va traduir al danès. No pots parar de riure!

Traduir i que el text no perdi la gràcia...

Mira, la Lisístrata d'Aristòfanes, en la traducció de Cristián Carandell, és una de les comèdies gregues que m'ha fet riure més. I riure amb una traducció de comèdia antiga no era el més comú, perquè alguns traductors traduïen comèdia grega a l'estil de les tragèdies traduïdes per Riba. Però les comèdies no es poden traduir com si fossin tragèdia! Si un llibre com la Lisístrata avorreix a secundària, malament rai: ha de fer riure com feia riure als grecs, contextualitzant el que calgui.

Abans d'editor vas ser corrector.

I encara ho sóc, continuo corregint per a altri. Vaig començar a Quaderns Crema, on vaig tenir de mestre l'Andreu Rossinyol. Allò va ser com fer un màster. Recordo que gairebé no calia consultar el diccionari: m'era més fàcil preguntar-li a ell els dubtes. També vaig treballar set anys a la Bernat Metge, i vaig aprendre molt de la Montserrat Ros, també una excel·lent coneixedora de la llengua.

Ella em va inculcar que els llibres han de sortir impecables. Com em passa a mi, no dormia si descobria alguna errata en algun dels llibres que editàvem.

Per això els vostres llibres són tan acurats!

És el que volem, sí. No és que siguem millors que els altres: ens ho mirem més vegades. Els llibres, els llegeixo com a mínim tres cops, a part de les revisions del traductor. M'agrada corregir; ser editor també és això. El volum d'Ovidi, Art d'enamorar, va sortir amb una preposició repetida a la

pàgina 7, i vam retirar tota la tirada. Hi ha gent que es va pensar que era una campanya de màrqueting!

Ets traductor de l'asturià Xuan Bello. Com és?

Una de les companyes de l'editorial, la Cruz Artidiello, que és asturiana, me'n va parlar. La literatura contemporània no és el meu fort, però un dia vaig trobar en asturià la seva Història universal de Paniceiros i, llegint-la al tren, l'únic lloc on llegeixo per hobby, en vaig quedar fascinat i el vaig voler traduir al català. Xuan Bello és una de les persones més llegides que conec, a part de Jaume Pòrtulas, i coincidim en gustos. Llegir-lo t'embadaleix tant com escoltar-lo.

Adesiara no s'entén sense la voluntat de servei.

Sí, hi ha una preocupació pel país, un voler fer en català llibres que es troben a faltar i alhora recuperar llibres de la nostra tradició. Tot sigui perquè tinguem més capacitat crítica. Per evitar allò que deia la meua àvia de "com més burros hi hagi, més n'hi haurà que aniran a cavall". Llegir, ningú no ho farà per nosaltres.

Carme Badia i Puig (text i fotos)

